

## Poglavlje 27

# Χαρίτωνος Ἀφροδισιέως Τῶν περὶ Χαιρέαν καὶ Καλλιρόην ἐρωτικῶν διηγημάτων λόγοι ὀκτώ 2, 2

### O autoru

Χαρίτων (Hariton), autor ljubavnoga romana *Τὰ περὶ Χαιρέαν καὶ Καλλιρόην* (*Zgode Hereje i Kaliroje*), živio je najvjerojatnije između 50. pr. Kr. i 50. po Kr. Malo se zna o njemu osim onoga što je sam naveo na početku svojega romana: da je živio u maloazijskome gradu Afrodizijadi i da je bio tajnik retora Atenagore.

### O tekstu

Roman *Zgode Hereje i Kaliroje* dugo se smatrao kronološki posljednjim grčkim ljubavnim romanom antike, ali su papirusni nalazi s jedne i jezična analiza s druge strane pokazali da je zapravo jedan od najranijih. U romanu susrećemo tipične žanrovske motive: ljubav dvoje iznimno lijepih, plemenitih i osjećajnih mladih ljudi, putovanja egzotičnim zemljama, gusare.

Glavni su junaci Hereja i Kaliroja, dvoje sicilskih Grka koji se zaljube na prvi pogled te se vrlo brzo i vjenčaju, no zavist drugih mladića koji su se borili za Kalirojinu ruku pokrene niz događaja zbog kojih Hereja mora krenuti u potragu za svojom dragom. Ta će ga potraga odvesti sve do Ba-

bilona, u kojemu će se za nju boriti na sudu, a potom će se istaknuti i kao sposoban vojskovođa u Egiptu. Za to vrijeme Kaliroja, oteta i prodana u roblje, za dobrobit svojega nerođenog djeteta (čiji je otac Hereja) sklapa brak s maloazijskim Grkom Dionizijem.

U odlomku koji slijedi Kaliroju dočekuju Dionizijeve sluškinje i dive se njezinoj ljepoti.

### Pročitajte naglas grčki tekst.

Charito, Scr. Erot. De Chaerea et Callirhoe 2.2.1–4

Πρὸς δὲ τὴν Καλλιρρόην εἰσῆλθον αἱ ἄγροικοὶ γυναῖκες καὶ εὐθύς ὡς δέσποιναν ἤρξαντο κολακεύειν. Πλαγγὼν δέ, ἡ τοῦ οἰκονόμου γυνή, ζῶον οὐκ ἄπρακτον, ἔφη πρὸς αὐτὴν „ζητεῖς μὲν, ὦ τέκνον, πάντως τοὺς σεαυτῆς· ἀλλὰ καλῶς καὶ τοὺς ἐνθάδε νόμιζε σούς· Διονύσιος γάρ, ὁ δεσπότης ἡμῶν, χρηστός ἐστὶ καὶ φιλάνθρωπος. Εὐτυχῶς σε ἤγαγεν εἰς ἀγαθὴν ὁ θεὸς οἰκίαν.“ Ὡσπερ ἐν πατρίδι διάξεις. Ἐκ μακρᾶς οὖν θαλάσσης ἀπόλουσαι τὴν ἄσιν· ἔχεις θεραπευίδας.” Μόλις μὲν καὶ μὴ βουλομένην, προήγαγε δ' ὅμως εἰς τὸ βαλανεῖον. Εἰσελθοῦσαν δὲ ἤλειψάν τε καὶ ἀπέσμηξαν ἐπιμελῶς καὶ μᾶλλον ἀποδυσάμενης κατεπλάγησαν· ὥστε ἐνδεδυμένης αὐτῆς θαυμάζουσαι τὸ πρόσωπον θεῖον πρόσωπον ἔδοξαν ἰδοῦσαι· ὁ χρῶς γὰρ λευκὸς ἔστιλψεν εὐθύς μαρμαρυγῇ τινὶ ὅμοιον ἀπολάμπων· τρυφερὰ δὲ σάρξ, ὥστε δεδοικέναι μὴ καὶ ἡ τῶν δακτύλων ἐπαφὴ μέγα τραῦμα ποιήσῃ.

Ἦσυχῇ δὲ διελάλουν πρὸς ἀλλήλας „καλὴ μὲν ἡ δέσποινα ἡμῶν καὶ περιβόητος· ταύτης δὲ ἂν θεραπευίδες ἔδοξεν.” Ἐλύπει τὴν Καλλιρρόην ὁ ἔπαινος καὶ τοῦ μέλλοντος οὐκ ἀμάντευτος ἦν. Ἐπεὶ δὲ ἐλέλουτο καὶ τὴν κόμην συνεδέσμων, καθαρὰς αὐτῇ προσήνεγκαν ἐσθῆτας· ἡ δὲ οὐ πρόπειν ἔλεγε ταῦτα τῇ νεωνήτῳ.

„Χιτῶνά μοι δότε δουλικόν· καὶ γὰρ ὑμεῖς ἐστέ μου κρείττονες.”  
Ἐνεδύσατο μὲν οὖν τι τῶν ἐπιτυχόντων· κάκεινο δὲ ἔπρεπεν αὐτῇ  
καὶ πολυτελὲς ἔδοξε καταλαμπόμενον ὑπὸ κάλλους.

## Analiza i komentar

Πρὸς δὲ τὴν Καλλιρόην  
εἰσῆλθον  
αἱ ἄγροικοὶ γυναῖκες  
καὶ εὐθύς  
ὡς δέσποιναν  
ἤρξαντο κολακεύειν.

δὲ čestica označava nadovezivanje na prethodnu rečenicu  
εἰσῆλθον § 254; εἰσέρχομαι, složenica ἔρχομαι § 327.2  
εὐθύς prilog od εὐθύς (LSJ εὐθύς B)  
ἤρξαντο § 269  
κολακεύειν § 231; rekcija τινά „laskati komu”

Πλαγγὼν δέ,  
ἢ τοῦ οἰκονόμου γυνή,  
ζῶον οὐκ ἄπρακτον,  
ἔφη  
πρὸς αὐτήν  
„ζητεῖς μὲν, ᾧ τέκνον,  
πάντως  
τοὺς σεαυτῆς·  
ἀλλὰ καλῶς  
καὶ τοὺς ἐνθάδε  
νόμιζε σούς·

Διονύσιος γάρ,  
 ὁ δεσπότης ἡμῶν,  
 χρηστός ἐστί καὶ φιλόανθρωπος.”

δὲ čestica označava nadovezivanje na prethodnu rečenicu

ἔφη § 312.8

πρὸς αὐτὴν priložna oznaka koja ovdje zamjenjuje dativ

ζητεῖς § 231, § 243

μέν postpozitivna čestica: „zaista...”

ἀλλὰ čestica suprotnoga značenja: „ali...”

καὶ τοὺς ἐνθάδε sc. stanovnike ovoga mjesta

νόμιζε § 231

γάρ čestica najavljuje iznošenje razloga ili objašnjenja: „naime...”

ἐστί § 315

χρηστός ἐστί καὶ φιλόανθρωπος imenski predikat Smyth 909

Εὐτυχῶς σε ἤγαγεν  
 εἰς ἀγαθὴν  
 ὁ θεὸς  
 οἰκίαν.

Ὡσπερ ἐν πατρίδι  
 διάξεις.

ἤγαγεν s. 116, § 257

διάξεις složenica glagola ἄγω, s. 116, § 258

ἐκ μακρᾶς οὖν θαλάσσης

ἀπόλουσαι

τὴν ἄσιν·

ἔχεις θεραπευνίδας.

ἐκ μακρᾶς... θαλάσσης od duge plovidbe morem  
οὖν čestica zaključnoga značenja: „dakle...”  
ἀπόλουσαι § 267, složenica λούω  
ἔχεις § 327.13, § 231

Μόλις μὲν  
καὶ μὴ βουλομένην,  
προήγαγε δ' ὅμως  
εἰς τὸ βαλανεῖον.

μὲν... δ' koordinacija parom čestica (prvi dio ima dopusno značenje, kako se  
naslućuje iz ὅμως)  
βουλομένην § 232  
προήγαγε sc. αὐτήν; subjekt je Πλαγγών s početka odlomka; glagol je slo-  
ženica ἄγω, s. 16, § 257

εἰσελθοῦσαν δὲ  
ἤλειψάν τε καὶ ἀπέσμηξαν ἐπιμελῶς  
καὶ μᾶλλον ἀποδυσάμενης  
κατεπλάγησαν  
ὥστε  
ἐνδεδυμένης αὐτῆς  
θαυμάζουσαι  
τὸ πρόσωπον  
θειὸν πρόσωπον  
ἔδοξαν  
ἰδοῦσαι·

ὁ χρῶς γὰρ λευκὸς  
 ἔστιλψεν  
 εὐθύς  
 μαρμαρυγῇ τινι ὅμοιον  
 ἀπολάμπων·  
 τρυφερὰ δὲ σάρξ,  
 ὥστε δεδοικέναι  
 μὴ καὶ ἡ τῶν δακτύλων ἐπαφή  
 μέγα τραῦμα  
 ποιήση.

εἰσελθοῦσαν složenica ἔρχομαι § 327.2, § 254

δὲ označava nadovezivanje na prethodnu rečenicu

ἤλειψάν § 267, ἀλείφω; subjekt ovoga i svih daljnjih finitnih glagola jesu  
 θεραπεῖν

ἀπέσμηξαν ἀποσμήχω § 267

ἀποδυσσάμενης § 267; genitiv apsolutni § 504 (ovdje bez nominalnoga di-  
 jela): „kad je svukla odjeću”

κατεπλάγησαν složenica πλήσσω, § 327.10; § 292

ὥστε veznik otvara mjesto posljedičnoj rečenici § 473

ἐνδεδυμένης αὐτῆς genitiv apsolutni § 504; složenica glagola δύω; § 272,  
 § 504

θαυμάζουσαι rekcija: τι; § 231

ἔδοξαν § 267

ἰδοῦσαι § 327.3, § 254

γὰρ uvodi objašnjenje: „naime...”

ἔστιλψεν § 267 § 269

εὐθύς prilog od εὐθύς (LSJ εὐθύς B)

ὅμοιον prilog; rekcija ὅμοιος τινι (LSJ C)

ἀπολάμπων § 231

δὲ nadovezivanje na prethodnu tvrdnju: „a...”

τρυφερὰ δὲ σάρξ u imenskome predikatu izostavljena je kopula

ὥστε uvodi posljedičnu rečenicu, ovdje s infinitivom, § 473

δεδοικέναι § 317.3, § 272; subjekt infinitiva mogao bi biti neodređeni subjektni akuzativ τινά  
 μὴ uvodi rečenicu uz *verbum timendi*, § 471  
 ποιήση § 243, § 267

ἡσυχῇ δὲ διελάλουν  
 πρὸς ἀλλήλας  
 „καλὴ μὲν  
 ἡ δέσποινα ἡμῶν  
 καὶ περιβόητος·  
 ταύτης δὲ  
 ἂν θεραπευίς ἔδοξεν.”

δὲ čestica označava nadovezivanje na prethodnu rečenicu  
 διελάλουν § 231, § 243  
 πρὸς ἀλλήλας međusobno  
 μὲν... δὲ koordiniranim parom čestica izriče se suprotnost rečeničnih člana-  
 ka: „ali...”  
 καλὴ... καὶ περιβόητος neizrečena je kopula imenskoga predikata  
 ἂν... ἔδοξεν ireal (uz neizrečenu irealnu protazu): (da stane uz tu djevojku)  
 „izgledala bi kao njezina sluškinja”; § 323.2, § 489.b.1; kopulativni  
 glagol ima nužnu imensku dopunu

ἐλύπει τὴν Καλλιρόην ὁ ἔπαινος  
 καὶ  
 τοῦ μέλλοντος  
 οὐκ ἀμάντευτος ἦν.

ἐλύπει § 231, § 243  
 ἀμάντευτος ἦν imenski predikat (Smyth 910)  
 ἦν § 315  
 τοῦ μέλλοντος § 394; poimeničeni particip u značenju „budućnost”

ἐπεὶ δὲ ἐλέλουτο  
καὶ τὴν κόμην συνεδέσμουν,  
καθαρὰς  
αὐτῇ  
προσήνεγκαν  
ἐσθῆτας·  
ἢ δὲ  
οὐ πρόπειν  
ἔλεγε  
ταῦτα  
τῇ νεωνήτῳ.

ἐπεὶ § 487

δέ čestica označava nadovezivanje na prethodnu rečenicu

ἐλέλουτο § 272, § 448.1

συνεδέσμουν složenica glagola δεσμεύω (δεσμέω, LSJ συνδεσμεύω) § 231,  
§ 243

προσήνεγκαν složenica glagola φέρω § 327.5 § 328.3

πρόπειν ἔλεγε ταῦτα § 491

πρόπειν rekcija τινι; § 231

ἔλεγε § 231; glagol otvara mjesto akuzativu s infinitivom

χιτῶνά μοι δότε

δουλικόν·

καὶ γὰρ

ὕμεῖς

ἐστέ

μου

κρείττονες.

δοτε § 305, § 306

καὶ γὰρ § 517, kombinacija čestica s uzročnim značenjem iznosi objašnjenje: „jer...”

έστέ § 315

έστέ κρείττονες imenski predikat (Smyth 910)

μου *genetivus comparationis* uz komparativ κρείττονες § 404.1

ένεδύσατο μὲν οὖν

τι

τῶν έπιτυχόντων·

κάκεϊνο δὲ έπρεπεν

αὐτῇ

καὶ πολυτελές έδοξε

καταλαμπόμενον

ὕπὸ κάλλους.

ένεδύσατο § 267; složenica glagola δύο

ένεδύσατο μὲν... κάκεϊνο δὲ koordinacija rečeničnih dijelova s pomoću para čestica

τῶν έπιτυχόντων τι otvara mjesto dijelnomu genitivu (ovdje u s. r., „stvari koje su joj se našle pri ruci”) § 395

έπιτυχόντων složenica τυγχάνω § 321.19, § 254

έπρεπεν § 231

έδοξε § 267, § 325.2; kopulativni glagol čija je dopuna πολυτελές

καταλαμπόμενον § 232